

Stanovisko k nabývání majetku státem pro účely jeho následné směny

V souladu s ustanovením § 12 odst. 3 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, (dále jen „zákon o majetku státu“) lze za úplatu nabývat majetek, který je využitelný k plnění funkcí státu nebo v souvislosti s plněním těchto funkcí, anebo jej lze nabývat k zajišťování veřejně prospěšných činností nebo pro účely podnikání (viz § 8 odst. 1 písm. a) a b) zákona o majetku státu, na který § 12 odst. 3 téhož zákona výslovně odkazuje). Ve vztahu ke konkrétní organizační složce státu nebo státní organizaci, která se zákonem o majetku státu řídí (dále jen společně „organizační složka“), pak ustanovení § 12 odst. 3 zákona o majetku státu předepisuje, aby nabývaný majetek sloužil této organizační složce k zabezpečení výkonu její působnosti anebo činnosti, příp. aby šlo o nabytí takového majetku ve veřejném zájmu.

Z praxe vyvstala otázka, jak postupovat v situaci, kdy má konkrétní organizační složka nabýt majetek, ovšem důvodem pro jeho nabytí není jeho ponechání v majetku státu, ale záměr, aby tento majetek byl následně směněn za majetek třetích osob.

V případě, kdy je zájem na získání konkrétního majetku, který je pro příslušnou organizační složku potřebný pro plnění jejích funkcí nebo jiných úkolů v rámci její působnosti nebo stanoveného předmětu činnosti¹, a získání tohoto majetku od třetí osoby je podmíněno jeho směnou za majetek, který má být za tímto účelem do majetku státu teprve získán, nelze než konstatovat, že nabytí majetku, který má sloužit jako „protihodnota“ ve směně, rovněž naplňuje podmínky § 12 odst. 3 zákona o majetku státu. V konečném důsledku totiž dojde jeho nabytím a následnou směnou ke splnění podmínky potřeby ve smyslu uvedeného ustanovení.

Je nicméně třeba upozornit, že při nabývání majetku, který má být následně využit pro směnu, se nemůže jednat o směnu zcela hypotetickou. Příprava směny musí být alespoň v takové fázi, že je zřejmé, že protistrana je ochotna směniti konkrétní, pro danou organizační složku potřebný majetek ve prospěch státu a současně, že majetek, který musí stát předem od jiné osoby nabýt, aby jej použil jako protihodnotu v chystané směně, je pro dotčenou protistranu akceptovatelný a má o něj zájem. Skutečnost, že ke směně nakonec z jiných důvodů nedojde, automaticky neznamená, že při nabývání majetku pro účely směny došlo k porušení ustanovení § 12 odst. 3 zákona o majetku státu. Musí se nicméně jednat o podstatné důvody, ze kterých bude zřejmé, že se nejednalo již od počátku o nerealizovatelnou směnu (jde např. o situaci, kdy o nabývaný majetek pro účely jeho následné směny neměla protistrana vůbec zájem apod.).

¹ Viz § 9 odst. 1 zákona o majetku státu: „*Hospodaření s určitým majetkem přísluší té organizační složce, která je účetní jednotkou a potřebuje jej k plnění funkcí státu nebo jiných úkolů v rámci své působnosti nebo stanoveného předmětu činnosti, (...).*“.

Lze tedy uzavřít, že pokud je úplatně nabýván majetek za účelem jeho následné směny, v jejímž důsledku má organizační složka nabýt majetek potřebný pro výkon její činnosti, je takový postup v souladu s ustanovením § 12 odst. 3 zákona o majetku státu.